

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3402/2021. (X. 1.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Törvényszék 1.Pkf.21.481/2020/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Major Erika ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában a Debreceni Törvényszék 1.Pkf.21.481/2020/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és annak – a Debreceni Járásbíróság 67.Pk.502.057/2020/5. számú végzésére kiterjedő hatályú – megsemmisítését kérte az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének és XVI. cikk (2) bekezdésének a sérelme miatt.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a rendelkezésre bocsátott bírósági döntésekben írtak szerint a következőképpen foglalható össze. Az édesapa (jelen ügy indítványozója) jogerős ítélet – kapcsolattartásra vonatkozó határozat – alapján jogosult lett volna a 2012-ben született gyermekével való folyamatos kapcsolattartásra 2020. március 28-29-én, április 25-26-án és május 9-10-én, az édesanya a gyermek átadását mégis megtagadta. A bíróság megállapította, hogy a kapcsolattartás megfiúsulása az indítványozóhoz hasonlóan az édesanyának sem volt felróható, ezért az indítványozónak a kapcsolattartás végrehajtása iránti kérelmét mindhárom időpont vonatkozásában elutasította. Az elsőfokú döntést a másodfokú bíróság mindhárom esetben helyben hagyta (a továbbiakban: alapügy).
- [3] Az indítványozó ezt követően eljárást indított arra hivatkozással, hogy az elmaradt kapcsolattartást pótolni kellett volna, a pótlás azonban szintén elmaradt. Az elsőfokú bíróság elutasító döntésének indokolása szerint, mivel az alapügyben pótlási kötelezettség kifejezett előírására nem került sor, ezért – végrehajtandó határozat híján – kapcsolattartás végrehajtása iránti kérelemnek sincs helye. A másodfokú bíróság a kérelem elutasítása helyett annak visszautasításáról döntött, mert arra a következtetésre jutott, hogy az ügyben ítélt dologról van szó: ugyanazon kapcsolattartási időpontra két végrehajtási kérelmet nem lehet benyújtani, márpedig a bíróság korábban az „ezen időpontra vonatkozó kapcsolattartás elmaradását vizsgálta, így az ítélt dolog” – hangzik a másodfokú végzés indokolása. A bíróság mindemellett azt is megállapította, hogy „az sem róható fel a kötelezettnek, hogy nem pótolták – önkéntes felajánlásra – az elmaradt kapcsolattartást, mert a jogosult a felajánlott lehetőséggel nem élt” (Debreceni Törvényszék 1.Pkf.21.481/2020/3. számú végzése, 2. oldal).
- [4] Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Álláspontja szerint alaptörvény-ellenes helyzet eredményez, hogy a kapcsolattartás végrehajtásának és egyben az elmaradt kapcsolattartás pótlásának elrendelésére csak akkor van mód, ha a kapcsolattartás eredetileg a gondozó szülőnek felróható okból maradt el, mert így például a gyermek betegsége esetében egyáltalán nem lenne helye pótlásnak. A probléma alapvetően a jogszabályra vezethető vissza, ezért az indítványozó indokoltnak tartaná, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 28. § (1) bekezdésének alkalmazásával áttérjen a norma vizsgálatára. Sérelmezi emellett az indítványozó azt a bírói jogértelmezést is, amely szerint nem lehet külön eljárást indítani az elmaradt kapcsolattartás pótlásának elmaradása miatt. Mindez azt jelenti, hogy „a bíróság döntésével az indítványozónak az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése – és a nevelési jogot garantáló XVI. cikk (2) bekezdése – által biztosított kapcsolattartási jogát korlátozta”.
- [5] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.

- [6] 2.1. A Debreceni Törvényszék végzését az indítványozó 2021. január 29-én vette kézhez, a panaszt pedig az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben, 2021. március 9-én nyújtották be elektronikus formában az elsőfokú bíróságon. A jogi képviselő a meghatalmazását csatolta. A kérelmező alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel a támadott végzéssel lezárt eljárásban kérelmező volt – fennáll, és Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét állítja.
- [7] Az indítványozó az Abtv. 28. § (1) bekezdése alkalmazását kérve indítványozta egyes jogszabályi rendelkezések [tartalmilag a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény (a továbbiakban: Bnp.) 22/B. § (4) bekezdésében szabályozott felróhatósági feltétel] vizsgálatára történő hivatalból való áttérést. Azonban „[a]z Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Abtv. 28. §-ára való hivatkozás nem minősül önálló indítványi elemnek, így nem dönt külön e kérelem befogadása tárgyában” {3079/2020. (III. 18.) AB végzés, Indokolás [10]}.
- [8] Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit egyebekben teljesíti: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét (az indítványozó úgy véli, hogy az elmaradt kapcsolattartás pótlását alaptörvény-sértő módon nem rendelte el a bíróság; c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést (a Debreceni Törvényszék 1.Pkf.21.481/2020/3. számú végzése); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés, XVI. cikk (2) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a támadott végzés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a bírói döntés alaptörvény-ellenességét és azt – az elsőfokú bírósági döntésre is kiterjedő hatállyal – semmisítse meg.
- [9] 2.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [10] Az indítványozó panaszában azt sérelmezi, hogy a bíróság nem bírálta el a kapcsolattartás pótlásának elmaradására vonatkozó kérelmét. Az ügy ítélt dolognak minősítése téves, a jogérvényesítés korlátozása által pedig a bíróság megsértette az indítványozónak a gyermekével való kapcsolattartáshoz fűződő jogát.
- [11] Az Abtv. 29. §-ában írt első feltételt illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van a szóban forgó alaptörvényi rendelkezéseket – az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését és XVI. cikk (2) bekezdését – érintően, illetve az Alkotmánybíróság a szülő és a gyermek kapcsolattartáshoz való jogának tartalmát is kidolgozta már [lásd: 3067/2021. (II. 24.) AB határozat]. Jelen alkotmányjogi panasz ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [12] A második – a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó – feltételt érintően az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá.
- [13] A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 4:182. § (2) bekezdése kimondja, hogy a kapcsolattartásra jogosult különélő szülőnek fel nem róható okból elmaradt kapcsolattartást pótolni kell. A Bnp. 22/B. § (4) bekezdés b) pontja szerint a kapcsolattartásra vonatkozó határozatba foglaltak megszegésének minősül az is, ha a határozatban megállapított határidő alatt felróható okból nem pótolják az elmaradt kapcsolattartást. Ebből következően a pótlás iránt a kapcsolattartásnak a jogosult vétlensége, de a kötelezettnek felróható elmaradása miatt megindítható a Bnp. 22/A–E. §-ai szerinti – a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránti – eljárás.
- [14] Az erre vonatkozó bírósági jogértelmezés érintheti a különélő szülőnek és a gyermeknek az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdéséből és XVI. cikk (1)–(2) bekezdéséből levezetett kapcsolattartáshoz való jogát [lásd: 3067/2021. (II. 24.) AB határozat, Indokolás [17]–[25]]. Alkotmányjogi panasz alapján érdemi vizsgálatnak azonban csak akkor van helye, ha a konkrét ügy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételességét veti fel. Az Alkotmánybíróság ugyanis a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja [erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]]. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja, az alapjogi sérelmek orvoslása a feladata, ezért az alkotmányjogi panasz nem irányulhat arra, hogy pusztán jogorvoslati fórumként bírálja felül a támadott döntést. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak

az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}

- [15] A gyakorlat szerint „bíróági jogértelmezésnek, jogalkalmazásnak közvetlenül kell valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelmére vezetnie” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [15]}. Ebből a szempontból az Alkotmánybíróság megítélése szerint jelen ügyben fontos körülmény a támadott bíróági végzésnek az Alkotmánybíróság által felül nem bírálható azon megállapítása, mely szerint „az sem róható fel a kötelezettnek, hogy nem pótolta – önkéntes felajánlásra – az elmaradt kapcsolattartást, mert a jogosult [az indítványozó] a felajánlott lehetőséggel nem élt”. Ez ugyanis azt jelenti, hogy a kapcsolattartás pótlásának a hiánya e konkrét esetben elsődlegesen az indítványozó saját magatartására vezethető vissza. Ezért az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó az eljáró bíróság jogértelmezésének és jogalkalmazásának a helytállóságát vitatja – a kérelem törvényességi kérdésre vonatkozik –, anélkül, hogy a konkrét eset körülményei a bírói döntéssel okozott alapjog-sérelem kételyét felvetnék. Önmagában az, hogy az indítványozó az ítélt dolog megállapítását megalapozatlannak, tévesnek tartja, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételyének megalapozására jelen ügyben nem elegendő.
- [16] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességgé lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.
- [17] 3. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz nem felel meg a 29. §-ban írt befogadási kritériumoknak, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. szeptember 20.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/652/2021.

• • •